

De biotechnologie- en pesticidenlobby in Brussel

Geleid bezoek

Ontdek het duistere wereldje van de lobbyisten in de Europese wijk in Brussel en de pressie die zij uitoefenen ten gunste van genetisch gemodificeerd voedsel en bestrijdingsmiddelen.

Monsanto, Syngenta, BASF, Bayer, Dupont/Pioneer en Dow proberen allemaal greep te krijgen op de productie van voedingsmiddelen en de markt van zaden en bestrijdingsmiddelen zo veel mogelijk te beheersen. Dankzij forse budgetten slagen zij erin het Europese beleid diepgaand te beïnvloeden via hun vertegenwoordigingen in Brussel, via beroepsorganisaties of via ingehuurde lobbyisten van PR-bedrijven.

Deze multinationale ondernemingen willen ons doen geloven dat genetisch gemodificeerde organismen (ggo's) in voeding een einde kunnen helpen maken aan de honger in de wereld en dat pesticiden veilig zijn voor de consument.

Deze multinationals beschikken allemaal over lobby-bureaus in de zgn. 'Europa-wijk' in Brussel (zie kaartinzet): het machtscentrum van de EU. Hun lobby-activiteiten worden vaak georganiseerd en gecoördineerd door organisaties die bedrijfssectoren vertegenwoordigen zoals: EuropaBio (koepel van biotechnologiebedrijven), European Crop Protection

Association (ECPA – sector van de bestrijdingsmiddelen), Croplife (plantenbiotechnologie, i.e. producenten van ggo's en van pesticiden), European Seeds Association (ESA - koepel van zaadproducenten), International Life Sciences Institute (ILSI - levenswetenschappen) en BusinessEurope (Europese vereniging van bedrijven en werkgevers).

Tot de gebruikte tactieken behoren: *public relations*-stunts, aantrekkelijke congressen voor beleidsmakers, *greenwashing* (het zich groener voordoen door een bedrijf dan het daadwerkelijk is), draaideur-methode bij de aanwerving van kaderpersoneel. De EU-wetgeving speelt de bedrijven in de kaart; de controle op de veiligheid van ggo's en pesticiden ligt voor een groot deel in handen van de producenten zelf. En het verantwoordelijke agentschap, de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA), is bekritiseerd omdat enkele deskundigen en leidinggevenden van belangenverstrengeling beschuldigd zouden kunnen worden.

Doelwit van de lobby: de Europese Instellingen

► DG SANCO

Het Directoraat-generaal Gezondheid en Consumenten (SANCO) van de Europese Commissie is verantwoordelijk voor het afgeven van vergunningen voor de teelt en invoer van ggo's en voor het gebruik van pesticiden. Het eerste, zeer omstreden besluit dat John Dalli als kersvers lid van de Commissie nam, was de goedkeuring van een nieuwe ggo-cultuur in Europa, een eerste vergunning na 12 jaar. Het aardappelras Amflora van BASF bevat een gen dat resistent is tegen antibiotica.

► DG ONDERZOEK (RTD)

De EU streeft in de eerste plaats naar een groot concurrentievermogen van de Europese bedrijven (denk aan de Lissabonstrategie). In de sector voedingsmiddelen en landbouw komt dit neer op een beleid ter bevordering van een intensieve, sterk geautomatiseerde landbouw met door intellectuele-eigendomsrechten beschermde producten (octrooien). Het Directoraat-generaal Onderzoek en Innovatie (RTD) van de Europese Commissie heeft een flink onderzoeksbudget (53,2 miljard € voor de periode 2007-2013) tot zijn beschikking om de 'Lissabondoelstellingen' te bevorderen. En ondernemingen zijn dol op subsidies, overheidsgeld dus. De Commissie betreft de bedrijven bij de besteding van die middelen door hen inspraak te geven via 36 "technology platforms". Zo dragen zij hun steentje bij aan de totstandkoming van de onderzoeksprogramma's, waarna zij subsidie-aanvragen indienen. Op het gebied van de biotechnologie gaat het m.n. om het "Plants for the Future Platform" en het "European Biofuels Technology Platform". Dit laatste heeft subsidie opgeleverd voor onderzoek naar genetisch gemodificeerde bomen voor biobrandstoffen.

► EUROPEES PARLEMENT

Het Europees Parlement, en met name zijn Commissie Milieubeheer, Volksgezondheid en Voedselveiligheid, is een ander belangrijk doelwit van de lobbyisten. Het is verscheidene keren gebleken dat door Europarlementariërs ingediende amendementen feitelijk uit de pen kwamen van lobbyisten. Bovendien kunnen Europarlementariërs onbeperkt nevenfuncties uitoefenen, waaronder die van lobbyist. Het voormalig lid van het Europees Parlement, John Purvis, had b.v. financiële belangen als partner bij een bedrijf dat investeerde in de biotech-sector. Tegelijkertijd promootte hij als belangrijk lid van de fractie van de Europese Conservatieven in het EP de biotechnologie. Sommige Europarlementariërs, zoals de liberale Britta Reimers en de conservatieve Mairead McGuinness, hebben de biotech-industrie een groot plezier gedaan door in bepaalde door progressieve parlementariërs aangestuurde debatten over voedselvraagstukken, te pleiten voor ggo's. Mevr. Reimers was in 2010 aanwezig op een evenement dat door adviesbureau Edelman The Centre in naam van een "Boeren-netwerk" in Brussel werd georganiseerd. Op dat evenement kon genetisch gemodificeerd voedsel worden geproefd.

► EuropaBio

Legerlaan 6

lobbybudget: > 400 000 € (2010)

EuropaBio is de overkoepelende organisatie van de biotechnologiebedrijven in Europa, die hun winsten graag willen verhogen. EuropaBio pleit dan ook voor snelle goedkeuring van nieuwe genetisch gemodificeerde gewassen in de EU, en beweert dat die gewassen veilig zijn en juist zullen bijdragen tot het voeden van de wereldbevolking en tot het tegengaan van klimaatverandering. EuropaBio ijvert voor minder regelgeving (zie ook FEFAC) en voor méér overheidsmiddelen voor biotech-research. EuropaBio en de European Seed Association (ESA – Europese zaadhandelaren) zijn felle voorstanders van de "technology platforms", zoals "Plants for the future", omdat die vorm van publiek-private samenwerking hun leden subsidies oplevert. EuropaBio maakt gebruik van de diensten van PR-bureaus om Europarlementariërs wijs te maken dat er onder boeren een pro-ggo-beweging bestaat. In juni 2010 heeft het adviesbureau Edelman The Centre een proeverij georganiseerd van

► European Seed Association

Luxemburgstraat 23

lobbybudget: > 600 000 € (2009)

genetisch bewerkt voedsel, zoals polenta bereid uit genetisch gemodificeerde maïs, in een chic hotel vlakbij het Europees Parlement. Deze bijeenkomst heette te zijn georganiseerd door een "netwerk van pro-biotech boeren" en werd in feite gefinancierd door EuropaBio, een goede klant van Edelman The Centre. Het zogenaamde netwerk bestond uit slechts 18 landbouwers uit de hele EU. The Centre was een denktank die onlangs gefuseerd is met PR-bureau Edelman (volgens henzelf het grootste onafhankelijke *public relations*-bureau, met 3200 medewerkers in 52 vestigingen verspreid over de wereld). De meeste denktanks in Brussel worden door het bedrijfsleven gefinancierd en behartigen dus ook de belangen van de (grote) ondernemingen. Edelman The Centre telt Monsanto en Syngenta onder zijn cliënten.

► Edelman/the Centre

Marnixlaan 22

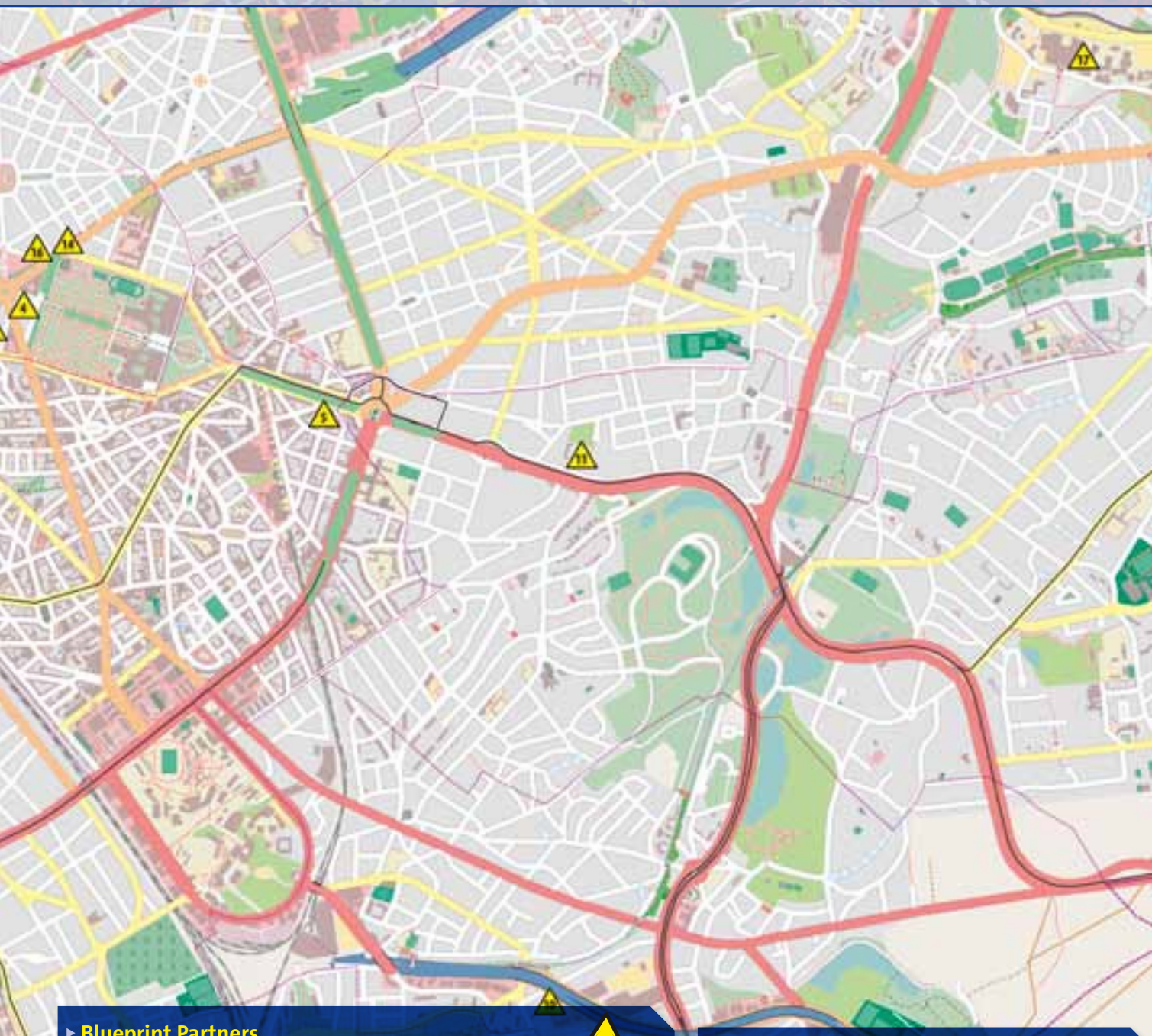
omzet: 3 507 951 € (2009)

► Europese Federatie van Veevoerfabricanten (FEFAC)

Wetstraat 223

Budget voor lobbying: > 250 000 € (2010)

De FEFAC, de woordvoerder van de Europese mengvoederindustrie (o.a. Cargill), is een lobbyorganisatie die campagne gevoerd heeft tegen een essentieel element in de EU-wetgeving betreffende ggo's, namelijk het *zero tolerance*-beleid t.a.v. de toepassing van niet toegelaten ggo's in voeding of in diervoer; dat is namelijk onwettig. De FEFAC en ook EuropaBio probeerden paniek te zaaien door te stellen dat dit beleid het concurrentievermogen van de intensieve varkens- en kippenhouderijen in Europa zou aantasten. Ze beweerden zelfs dat de prijzen van veevoer door dit beleid zouden stijgen en dat miljoenen dieren zouden verhongeren. Ze overdreven natuurlijk geweld, zoals is aangetoond door "Friends of the Earth Europe" aan de hand van een analyse van de officiële gegevens van de EU. De lobbycampagne van de FEFAC is ook gesteund geweest door de Confederatie van de Europese Voedsel- en Drankindustrie (CIAA), waar met name Unilever, Kraft en Nestlé deel van uitmaken, en door FEDIOL, de federatie van de Europese producenten van plantaardige oliën en vetten. Cargill, ADM en Bunge zijn lid van FEDIOL.

► **Blueprint Partners**

Kunstlaan 58

Omszetscijfer: >1000 000 € (2009)

► **Dupont**

Kunstlaan 44

Lobbybudget: >150 000 € (2010)

► **European Crop Protection Association (ECPA)**

E. Van Nieuwenhuyselaan 6

Aangegeven uitgaven: < 50 000 € (2010)

De European Crop Protection Association (ECPA – sector van de bestrijdingsmiddelen) heeft het PR-bureau Blueprint Partners ingehuurd voor een bedrag van circa 150 000 € per jaar, volgens het lobby-register van de Europese Commissie. ECPA zelf beweert maar 50 000 € per jaar aan lobbying uit te geven. ECPA is bijzonder actief geweest met lobbyen tijdens de behandeling van de, in 2009 goedgekeurde, nieuwe EU-wetgevingsvoorstellen inzake pesticiden. Bezwaar werd met name gemaakt tegen de uitsluitingscriteria in dit wetgevingspakket, op grond waarvan lidstaten stoffen kunnen verbieden. ECPA heeft zich er fel tegen verzet dat lidstaten “willekeurig het pesticidengebruik zouden kunnen beperken”. Er zou zogezegd geen systematisch verband bestaan tussen de gebruikte hoeveelheid en het risico van stoffen. Blueprint Partners kwam met een stripverhaal “Pest Planet”, waarin het werd voorgesteld alsof insecten, dankzij de nieuwe EU-regelgeving, op de gewassen zouden kunnen gaan aanvallen; met verminderde opbrengsten als gevolg natuurlijk. De strip moest beleidsmakers bewust maken en werd verspreid in de Europa-wijk.

► **Monsanto**

Tervurenlaan 270

Lobbybudget: > 300 000 € (2010)

De lobby-activiteiten van Monsanto in Brussel liggen in de lijn van de door deze onderneming in dit opzicht opgebouwde reputatie: duister, geheimzinnig, twijfelachtig. Het logo van het bedrijf stond eerst groot op de gevel van het gebouw van de multinational (net buiten de Europa-wijk). Nu wijst zelfs nog geen klein naambordje meer op de aanwezigheid van het bedrijf, behalve dan misschien een verwijzing naar het ‘Monsanto Park’ ernaast. Maar het lobbyen gaat door; Monsanto oefent stilletes druk uit in de hoop dat de teelt van ‘Roundup Ready’-soja en maïs (herbicidenresistente gewassen) in de EU toegelaten zal worden. Dit is een beruchte kwestie. In maart 2010 heeft Monsanto een besloten tweedaagse conferentie georganiseerd voor vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en voor Europese besluitvormers in een luxe hotel in Brussel, om de voordelen van ‘Roundup Ready’-maïs te benadrukken. Roemenië is de lidstaat die het meeste ziet in ‘Roundup Ready’-soja; de Roemeense minister van Landbouw, Valeriu Tabara, is dan ook een voormalig Monsanto-medewerker. Monsanto heeft verder in 2009, naast de eigen lobbyisten, nog het bureau Edelman The Centre en in 2010 het juridisch adviesbureau Hume Brophy ingeschakeld (voor 350 000 € resp. 100 000 €).

► European Food Information Council (EUFIC)

Paul-Emile Jansonstraat 6
Budget onbekend

12

EUFIC is een denktank die (vaak eenzijdige) informatie verschaft aan het publiek en aan de media over voeding, de veiligheid van voedingsmiddelen en over etikettering. De bestuursleden van de organisatie zijn eersteklas lobbyisten voor de landbouw- en voedingsmiddelenindustrie. De helft van hen is of was actief binnen de machtige lobbygroep CIAA (Europese koepelorganisatie voor de levensmiddelenindustrie). In 2010 is de expertise van EUFIC inzake communicatie over risicobeheer verhuisd naar de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA). Na 5 jaar verantwoordelijk te zijn geweest voor communicatie bij EUFIC is Laura Smillie namelijk overgestapt naar EFSA. Zonder dat een overgangperiode in acht is genomen, is zij daar aan het werk gegaan en haar PR-strategie ter beperking van de media-invloed ingeval van voedselcrises (b.v. door de introductie van ggo's) is deel gaan uitmaken van de richtlijnen van EFSA.

► ILSI Europe

Emmanuel Mounierlaan 83
Lobbybudget: onbekend

13

ILSI Europe is de Europese tak van de omstreden denktank en lobby-organisatie "International Life Sciences Institute", welke in Washington is gevestigd en gefinancierd wordt door het bedrijfsleven. In 2006 hebben de Verenigde Naties ILSI verboden deel te nemen aan activiteiten van de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO) betreffende kwaliteitsnormen voor voedsel en water. ILSI stond er al om bekend de belangen van haar leden boven wetenschap en gezondheid te stellen. Onderzoek verricht door ILSI Europe is aangewend om de evaluatie van ggo-gewassen door de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) te beïnvloeden. De voorzitter van de Raad van bestuur van EFSA, Diána Bánáti, moest vorig jaar haar functie als bestuurslid van ILSI Europe neerleggen, omdat haar geloofwaardigheid in het geding was. Een prominent lid van het GMO-Panel van de EFSA, Harry Kuiper, was ook actief in een ILSI-werkgroep die volgens ILSI en Monsanto met succes invloed uitgeoefend heeft op de vaststelling door EFSA van richtlijnen voor de risico-evaluatie van nieuwe genetisch gemodificeerde planten.

► BASF

Kortenberglaan 60
Lobbybudget: 1 300 000 € (2009)

14

In maart 2010 heeft de Europese Commissie groen licht gegeven voor de teelt van het, door BASF ontwikkeld, aardappelras Amflora in de EU. Het was voor het eerst in 12 jaar dat een vergunning werd afgegeven voor een nieuwe ggo. Daarvoor is lang en intensief gelobbyd door BASF. In 2008 begon het Duitse chemieconcern een publiciteitscampagne, met onder meer een open brief aan Commissaris Stavros Dimas (Milieu), onder de kop: "Amflora is een veilig en milieuvriendelijk product dat boeren en industrie voordelen oplevert".

BASF heeft ook een 'beroep wegens nalatigheid' ingesteld bij het Gerecht van eerste aanleg van het Europese Hof van Justitie in Luxemburg tegen de Commissie. Het concern dreigde met een verhuizing van zijn research-afdeling als de Europese Commissie en de Duitse regering er niet voor zorgden dat de aardappel voor eind februari 2010 was toegestaan. Commissaris Dalli gaf het groene licht op 2 maart 2010.

► Bayer

Square de Meeûs 40
Lobbybudget: 1 850 000 € (2010)

15

► Dow

Kortenberglaan 52, 3° verd.
lobbybudget: > 600 000 € (2008)

16

Vennootschappen hebben de middelen om "tekorten aan expertise" die EU-instellingen eventueel zouden kunnen tonen, onmiddellijk aan te grijpen. De Europese Commissie bevordert ook zelf betrokkenheid van ondernemingen door advisering uit te besteden aan teams van deskundigen, waarvan ook vertegenwoordigers van bedrijven deel uitmaken. Op deze manier konden medewerkers van Bayer, Dow, BASF en Syngenta deelnemen aan werkgroepen die deskundig advies moesten geven over de impact van pesticiden op bijen. Dit is een belangrijk onderwerp, aangezien er overal in Europa massale bijensterfte wordt gerapporteerd. Bijen hebben een sleutelrol in de biodiversiteit en in de voedselproductie. Genoemde werkgroepen adviseerden de Commissie inzake een herziening van de richtlijnen voor de evaluatie van het risico voor bijen. Deze "deskundigen" die zelf schadelijk geachte pesticiden produceren, minimaliseerden de mogelijke impact. Volgens de Europese Vereniging van bijenhouders zou het opvolgen van hun adviezen slecht uitpakken voor de bijen.

► Syngenta

Louizalaan 240
Lobbybudget: > 600 000 € (2009)

17

De Zwitserse onderneming Syngenta is een van de belangrijkste producenten van genetisch gemodificeerde gewassen in de wereld. In 2008 heeft het bedrijf Suzy Renckens, een personeelslid van de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA), aangesteld als belangrijkste lobbyist voor de EU. Bij de EFSA was Renckens wetenschappelijk coördinator van het GGO-Panel. Nu is zij bij Syngenta hoofd van de afdeling die zich bezighoudt met wetgevingsvraagstukken inzake biotechnologie in Europa, Afrika en het Midden-Oosten. Zij kan haar netwerk en haar gedetailleerde kennis van de werkwijze van EFSA benutten om bij de EU-instellingen te lobbyen voor haar nieuwe baas. Dat EFSA niet gemeend heeft dat dit "draaideur"-geval tot belangenverstengeling zou kunnen leiden, toont aan dat de Autoriteit dicht bij het bedrijfsleven staat.

De biotech- en de bestrijdingsmiddelenindustrie ziet er geen been in om dure PR-evenementen te organiseren in Brussel, waarop leden van de Europese Commissie worden uitgenodigd als gastsprekers. Zo heeft Syngenta in 2011 een "Forum over de toekomst van de landbouw" georganiseerd, met Eurocommissarissen Dacian Cioloș (Landbouw) en Janez Potočnik (Milieu) als sprekers. Croplife heeft samen met EuropaBio en ECPA in september 2010 een evenement georganiseerd in het Stadhuis van Brussel onder de titel "Biodiversity World Tour", met een openingspeech door Commissaris Potočnik.

Corporate Europe Observatory

Rue d'Édimbourg 26
1050 Bruxelles

www.corporateeurope.org
ceo@corporateeurope.org